

Artikel (skole): Hvad skal vi samarbejde om - og hvordan?

Planlægning af forældremøde med udgangspunkt i det eleverne er i gang med at lære i fagene

Skrevet af: Ulla Kofoed, lektor, UCC

11.05.2017

Forældresamarbejde er ikke en øde ø. Skal nyankomne forældre have en chance for at støtte op om deres børns trivsel, udvikling og læring skal forældresamarbejdet integreres i det eleverne er i gang med at lære i fagene i skolen. Denne artikel giver et bud på hvordan skolens fag danner udgangspunkt for et systematisk arbejde med at inddrage forældrene i elevernes trivsel, udvikling og læring. I denne systematik er det sproglige fokus helt centralt idet det for alle elever, og især for nyankomne elever, er særligt vigtigt at samtale og bruge sproget. I planlægningen er der derfor et særligt fokus på sprog og på, hvordan børn og forældres mange forskellige erfaringer kan indgå i disse sproghandlinger som en afgørende ressource for elevernes trivsel, udvikling og læring.

Eleverne bruger sproget på mange forskellige måder og i mange forskellige sammenhænge. Det sprog eleverne bruger, og det indhold de kommunikerer om, spiller en afgørende rolle for den viden de får og for det de lærer. Det sprog eleverne bruger i hverdagen sammen med deres familie er grundlæggende anderledes end det de bruger i undervisningen. Samarbejdet omkring elevernes trivsel, udvikling og læring, drejer sig derfor i høj grad om, at bygge bro mellem elevernes hverdagsprog og skolesprog.

"Man kan sige, at den radius hvori eleverne kommunikerer og taler om det der sker i skolen må udvides, så den når ind i hjemmene"

Struktur for at samarbejde om elevernes læring

Nedenfor præsenteres et årshjul som et eksempel på, hvordan teamet omkring klassen kan arbejde struktureret med at inddrage forældrene i elevernes trivsel udvikling og læring i de

enkelte fag gennem et skoleår. Grundtanken er, at elever og forældre skal samtale om det eleverne lærer i fagene i skolen og knytte det de lærer sammen med familiens erfaringer.

Man kan sige, at den radius hvori eleverne kommunikerer og taler om det der sker i skolen må udvides, så den når ind i hjemmene. At lukke det der læres i undervisningen ind i hjemmene sker dog ikke nødvendigvis ved at bede eleverne fortælle forældrene om, hvordan det går i skolen, eller bede forældrene spørge ind til, hvad deres børn har lært i skolen. En af grundene er, at mange elever ikke opfatter at der er en sammenhæng mellem det der sker i skolen og det de foretager sig når de kommer hjem. Resultatet er, at når klokken ringer ud og de lukker døren til klasseværelset og skolen, lukker de også ned for den kommunikation og refleksion, der knytter sig til skolens fag. Eftersom forældrene heller ikke opfatter, at der er en sammenhæng mellem skolen og familiens erfaringer, og de tillige er usikre på hvad der foregår i skolen, ved de ikke hvilke spørgsmål de skal stille eller hvordan de kan støtte deres børn.

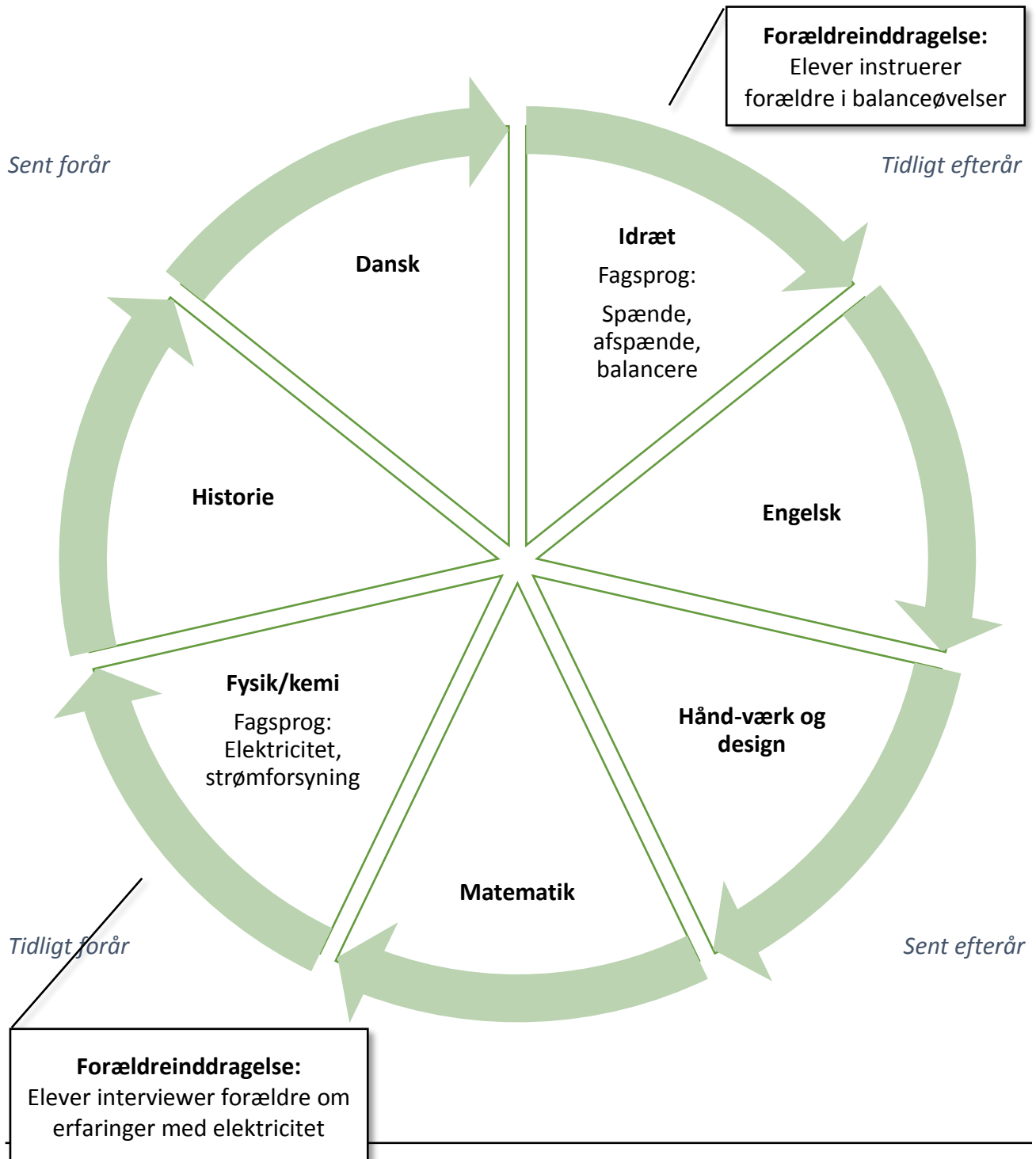
Strukturen sikrer, at ikke alle fag samtidig inddrager forældrene i det de arbejder med i undervisningen. Samtidig støtter strukturen lærerne til i fællesskab at samtale om og reflektere over hvad der giver mening at inddrage forældrene i. Visualiseringen af hvornår og i hvad forældrene skal inddrages, samt hvilket fagsprog der er i fokus hjælper lærere og forældre til at trække tråde fra de enkelte fag og de konkrete aktiviteter til elevernes trivsel, udvikling og læring. Dette gælder både ved de fælles møder og i mødet om den enkelte elev. Lærernes opgave er, at planlægge hvordan og i hvad forældrene skal inddrages.

Årshjulet

I nedenstående årshjul vises et eksempel på, hvordan lærerne i fagene idræt og fysik har planlagt hvilket fagsprog de vil sætte fokus på i perioden, og hvordan de vil inddrage forældrene i undervisningen. I idrætsfaget skal eleverne undervises i "at gøre hinanden gode" og lære hvordan de kan hjælpe hinanden med at udføre balanceøvelser ved at spænde eller afspænde i bestemte muskler. I faget fysik undervises eleverne i elektricitet, og de skal undersøge hvad elektricitet eller mangel på elektricitet betyder for det moderne samfund.

ÅRSHJUL for forældreinddragelse i skolen

Eksempel: Mål, indhold og organisering for inddragelse af forældrene i elevernes trivsel, udvikling og læring i fagene idræt og fysik

- Mål:** Målet med at inddrage forældre faget idræt i 4. klasse er, at støtte eleverne i at instruere og blive fortrolige med de idrætsfaglige begreber og de fysiske balanceøvelser der knytter sig til temaet.
- Målet med at inddrage forældre i faget fysik i 7 klasse er, at give eleverne nye vinkler på elektricitets betydning for det moderne samfund, samt at aktivere elevernes faglige ordforråd ved at forældrene stiller spørgsmål og lytter.

Det overordnede mål for inddragelsen af forældrene er, at gøre fagene synlige for forældrene så de kan stille spørgsmål og samtale med deres børn om det de er blevet undervist i og har lært i forbindelse med fagene. Forældrene skal vide, at familiens egne erfaringer er en betydelig og vigtig ressource. De skal også vide, at de ikke på forhånd skal kunne noget om balancer eller elektricitet. Derimod kan de støtte deres børn, ved at stille spørgsmål, være nysgerrige og undres sammen. De skal kort sagt medvirke til at aktivere deres børns faglige erfaringer.

- Indhold:** I det første eksempel, der handler om faget idræt, støtter forældrene eleverne i at instruere ved hjælp af sproget og at bruge fagtermerne i idræt. Fordi forældrene indgår i en anden kontekst end skolens, udfordres eleverne sprogligt, både på dansk og på modersmålet, når de skal instruere deres forældre. Det at instruere er det væsentlige, hvor også de fysiske øvelser som knytter sig til fagordene balance, spænding og afspænding indgår i samtalen.

I det andet eksempel der handler om elektricitet i faget fysik/kemi handler samarbejdet om, at forældrenes erfaringer med elektricitet skal indgå som udgangspunkt for at tale om, undersøge og analysere hvad elektricitet betyder for fremtiden i det moderne samfund.

I begge fag er forældresamarbejdet knyttet tæt sammen med det eleverne skal lære i fagene.

Organisering:

I det konkrete eksempel i faget idræt, er inddragelsen af forældre organiseret på den måde, at eleverne tager billeder med deres mobiltelefoner, af de balanceøvelser de afprøver i undervisningen. Derefter udvælger de hvilke balanceøvelser de vil instruere deres forældre i. Denne organisering er med til at motivere, give mening og huske eleverne på, at de skal instruere deres forældre. Samtidig er billederne med til at støtte nyankomne eleverne og forældre i samtalen om de konkrete øvelser.

I den efterfølgende idrætsundervisning har læreren planlagt hvordan eleverne i små grupper skal tale sammen om, hvad der var svært ved at instruere forældrene og hvordan de greb opgaven an. Det er den sproglige genre *at instruere* der er i fokus. Det betyder, at eleverne ikke rent fysisk skal støtte forældrene i fx at stå på et ben, de skal i stedet sprogligt instruere i hvilke muskler forældrene skal spænde for at balancen kan lykkes.

I fysik udarbejder eleverne i små grupper en interviewguide til samtalen med forældrene. Fordi eleverne selv har udformet de spørgsmål de vil stille forældrene, bliver interviewet relevant og meningsfuldt og som i det foregående eksempel hjælper det eleverne til at huske opgaven.

Med udgangspunkt i interviewene reflekterer eleverne efterfølgende i små grupper over konsekvenserne og betydningen af elektricitet i det moderne samfund. Elevernes refleksioner samles op i fællesskab og kategoriseres til videre undersøgelse og udvikling af viden.

Evaluering: Efterfølgende evalueres det om forældreinddragelsen lykkedes og om den havde betydning for elevernes sproglige udvikling og faglige læring. Disse erfaringer medvirker til at justere næste forældreinddragelse.

At pege på læring og faglig og sproglig udvikling

På et forældremøde fortæller lærerne hvad netop disse aktiviteter betyder for elevernes læring. De fortæller også hvordan samtalerne imellem eleverne og imellem elever og voksne om det aktuelle tema har betydning for elevernes sproglige og faglige udvikling. Fx fortæller de, at de nyankomne børn underviser de andre elever i hvad fx *at undersøge* hedder på arabisk. Dette giver anledning til at eleverne i fællesskab bliver opmærksomme på sprog i fagene og stiller spørgsmål til fagsproget.

Forældrene opfordres til at stille spørgsmål til hvad eleverne er ved at *undersøge, skrive* eller *øve* i fagene. Men også til at spørge hvem de er i gruppe med og hvordan de samarbejder. Lærerne

pointerer over for forældrene, at de skal tale på modersmålet, eller på det sprog der falder nemmest. Det vigtige er, at elever og forældre samtaler.

Grundlag for samtale

Idet forældrene i de to eksempler har været aktivt inddraget i elevernes læring, er det nemmere for lærere og forældre at samtale og indgå i dialog. De fælles oplevelser danner grundlag for at lærere og forældre kan samtale om elevernes trivsel, udvikling og læring, både i dagligdagen, ved de fælles møder og ved de individuelle forældresamtaler. Inddragelsen af forældrene medvirker til at gøre forældresamarbejdet meningsfuldt i alle arenaer. De involverede parter har noget helt konkret at gå i dialog og udveksle erfaringer om, grine af, stille spørgsmål til og undres over. Denne struktur hjælper til at skabe kollektive erfaringer som både elever, lærere og forældrene indbyrdes kan referere til.

At møde forældrene hvor de er

Er der børn og forældre der ikke har haft mulighed for at deltage i de fælles arrangementer, spørges ind til hvordan de kan støttes i at deltage en anden gang. Måske passer tidspunktet ikke, eller det er vanskeligt med børnepasningen. Disse tilbagemeldinger indgår i den efterfølgende planlægning. Det vigtige er, at alle forældre hjælpes til at indgå i aktiviteterne, også de forældre der har det lidt svært.

Her er det aktuelt med nedenstående citat fra en mor fra filmen "Fra Hamids mor" (2009):

"Hvis bare der havde været en, der havde grebet fat i mig og fortalt mig hvordan jeg skulle gøre, men det var der ikke"

Referencer:

Kofoed, Ulla (2010): *Forældresamarbejde med fokus på elevernes læring*. Akademisk forlag.
Bjerre, Gunvor & Hansen, Rene Bo (2009): *Fra Hamids mor*. Dokumentarfilm 28 min.